

Informatieavond Watergebiedsplan Kamerik en Kockengen – polders Gerverscop, Breudijk en Klein Houtdijk 16 juni 2014

Opmerking vooraf

Het dagelijks bestuur van het waterschap heeft de intentie om een andere koers te gaan varen en een aantal zaken anders te gaan doen dan is vastgelegd in het huidige watergebiedsplan. Het algemeen bestuur moet daar nog een formeel besluit over nemen. De nieuwe koers die door hoogheemraad Jan Kromwijk is gepresenteerd op de gebiedsavond bestaat uit voorlopige ideeën. Deze zijn op de gebiedsavond voorgelegd zodat inwoners hun standpunten duidelijk konden maken. Deze standpunten spelen een belangrijke rol bij de uiteindelijke besluitvorming door het algemeen bestuur.

Welkom en opening door hoogheemraad Jan Kromwijk

Hoogheemraad Jan Kromwijk heet de aanwezigen welkom. Hij geeft aan blij te zijn dat hij er is en dat het veel te lang geleden is dat het waterschap zich in dit gebied heeft laten zien. Jan licht het doel van de avond toe:

- Stand van zaken toelichten rond het in 2007 vastgesteld watergebiedsplan.
- Toelichting geven op de intentie van het waterschap voor een nieuwe koers.
- Luisteren naar wat het gebied te vragen en te vertellen heeft.
- Dialoog met het gebied over hoe het verder moet.

Het doel van het watergebiedsplan is om maatregelen te treffen zodat gewenste peilen kunnen worden ingesteld en ter algemene verbetering van het watersysteem.

Het belangrijkste thema voor de polders Gerverscop, Breudijk en Klein Houtdijk is dat het waterschap geen onderzoek zal doen naar de noodzaak van individuele hoogwatervoorzieningen, omdat het peil in de praktijk niet zal worden gewijzigd.

Inventarisatie van eerste vragen uit de zaal

Vraag: Wordt er gekeken naar het effect van de maatregelen op fundering van woningen?

Antwoord: is hier niet aan de orde, want het peil daalt niet.

V: Hoever kijkt waterschap vooruit?

A: Wel tot 150 jaar. We kijken bijvoorbeeld naar bodemdaling op de lange termijn.

V: Er wordt nieuwe koers gevaren in het watergebiedsplan en er wordt een nieuwe Keur opgesteld. Wordt de waterschapsheffing ook vernieuwd?

A: De waterschapsheffing blijft qua opzet hetzelfde. Het waterschap probeert het tarief zo min mogelijk te laten stijgen.

Toelichting watergebiedsplan door projectbeheerder Peter Hesen

In 2007 is het watergebiedsplan Kamerik-Kockengen vastgesteld. Een watergebiedsplan bestaat uit peilbesluiten en inrichtingsmaatregelen. Bij het opstellen van peilbesluiten geldt dat het peil de functie volgt. Voor dichte bebouwing (woonkernen, bebouwingslinten) wordt over het algemeen een vast peil gehanteerd, dat hoger ligt dan het peil in het agrarisch areaal. Voor het agrarisch gebied geldt voor de helft van het jaar het (wat hogere) zomerpeil en voor de andere helft van het jaar het (wat lagere) winterpeil. Zo kunnen we in de zomer een watervoorraad creëren en hebben we in winter extra bergingscapaciteit voor neerslag. De peilen moeten door de jaren heen regelmatig omlaag om de bodemdaling te volgen en voor de landbouw voldoende drooglegging te houden (verschil tussen maaiveld en waterpeil in de sloot). Die is nu in veenweidegebied gemiddeld 50 cm. De bodem daalt daar gemiddeld 2 centimeter per 3 jaar. Inrichtingsmaatregelen zijn nodig voor het instellen van de peilen en voor algemene verbetering van het watersysteem (aanvoer, afvoer, waterberging, kwaliteit, natuurwaarde). Zowel het gebied als het waterschap heeft de verbeterpunten aangevoerd die zijn opgenomen in het watergebiedsplan. In 2013 zijn vanwege kostenoverschrijding een aantal versoeringen doorgevoerd in het plan.

Zie voor verdere informatie: <http://www.hdsr.nl/beleid-plannen/watergebiedsplannen/kamerik-kockengen/>

De uitvoering van het plan loopt tot 2018. Het peilbesluit zou dan formeel moeten worden aangepast, maar dat kan worden uitgesteld tot 2022. We blijven met de peilverlaging wel steeds de bodemdaling volgen ('indexering').

Helaas zijn we vanwege de sterke vertraging binnen het watergebiedsplan nog nergens toegekomen aan het daadwerkelijk instellen van de nieuwe peilen. In de polders Gerverscop, Breudijk en Klein Houtdijk vindt geen peilverlaging plaats. In andere polders moeten we het peil wel flink laten dalen om te zorgen voor een voldoende lage grondwaterstand voor de landbouw.

Wijziging in maatregelen

Omdat het peil in de praktijk niet wijzigt vindt geen onderzoek plaats naar bebouwing/fundering en worden door het waterschap geen individuele hoogwatervoorzieningen aangelegd. De verbreding van de watergang in Gerverscop, ten zuiden van de Hollandse kade, vervalt. Niet zo hard nodig als er geen (individuele) hoogwatervoorzieningen komen. Zou wel goed zijn voor extra waterberging. Verwerving van de strook grond zou vanwege de vele eigenaren waarschijnlijk heel veel inspanning vragen. De waterberging bij Geestdorp gaat niet door. Aanleg zou risicovol/duur worden vanwege de vrij grote kans op archeologische vondsten in de ondergrond. We zoeken elders in het gebied naar berging. Er komen minder en minder dure inlaten uit de Oude Rijn.

V: Waterschap maakt plan wat wordt goedgekeurd, nu 4/5 jaar later gaat grotendeels niet door.

A: Zie onderstaand verhaal van Jan Kromwijk.

Nieuwe koers van het waterschap door hoogheemraad Jan Kromwijk

Het dagelijks bestuur van het waterschap wil een nieuwe koers inzetten. Het waterschap heeft de afgelopen jaren de verantwoordelijkheid voor het waterbeheer en in het bijzonder voor het beschermen van funderingen te veel naar zich toegetrokken, het gebied is flink 'ontzorgd'. Het waterschap wil nu die verantwoordelijkheid weer meer bij de eigenaar terugleggen. Formeel hoeft het waterschap alleen maatregelen rond bebouwing te treffen als de daling van het peil sneller gaat dan de bodemdaling. Voor het watergebiedsplan Kamerik-Kockengen is een uitzondering gemaakt omdat een flinke inhaalslag nodig is (flinke dalingen in enkele jaren).

Uit een recente studie binnen ons waterschap “Nut en noodzaak hoogwatervoorzieningen” blijkt dat hoogwatervoorzieningen worden aangelegd voor een situatie die als het ware uitsterft. De gebouwen met een fundering die gevoelig is voor schade, zijn gebouwd vóór de jaren '70-'80 van de vorige eeuw en gaan waarschijnlijk nog ca. 50-100 jaar mee. Maar een collectieve hoogwatervoorziening die je nu bouwt gaat veel langer mee. Bovendien is het peilverstil tussen een gebied in een hoogwatervoorziening en de omliggende polder over 100 jaar zo groot dat steeds zwaardere en duurdere peilscheidingsconstructies nodig zijn. Dat levert voor het waterschap steeds hogere kosten op. De verdien capaciteit in dit gebied is voldoende om dit soort kosten in de toekomst zelf te dragen.

V: Wat gebeurt er met hoogwatervoorzieningen?

A: Hoogwatervoorzieningen worden mogelijk afgebouwd over een langere periode. Het bestuur van het waterschap moet hier over beslissen. Het kan ook zijn dat ze wel in stand worden gehouden, maar dat het peilverstil met het omliggende gebied nooit groter is dan bijvoorbeeld 50 centimeter.

Het vele overleg over alle individuele maatregelen blijken het proces van uitvoering erg te vertragen. Het waterschap wil ook daarom meer verantwoordelijkheid bij gebouweigenaren neerleggen. Wel wil het waterschap individuen blijven steunen met advies over maatregelen voor de bescherming van fundering. Het idee is dat we op die manier goedkoper en sneller de benodigde peildalingen kunnen realiseren. Jan geeft aan dat we als waterschap niet onze handen ervan af willen trekken, maar juist willen samenwerken met gebied.

V: Is er mogelijkheid voor jaarlijkse vergoeding voor waterberging?

A: Waterschappen willen meer water maken voor berging (bij heftige neerslag). Boeren willen juist grondbezit, om te produceren. We onderzoeken of we met boeren afspraken kunnen maken om af en toe, tegen vergoeding, hun land korte tijd onder water te laten lopen.

V: Is er dan een oplossing om collectief afspraken te maken, bijvoorbeeld in het kader van het GLB (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EU; treedt volgend jaar in werking).

A: In dat kader kunnen we ook praten over vergoedingen (voor groen-blauwe dienst).

V: Hoe zit het met beschermen van historische gebouwen? Komt daar een regeling voor?

A: In principe laten we de verantwoordelijkheid aan de eigenaren. Als een gebouw door een peilverlaging duidelijk hogere kans op schade heeft kan het waterschap een financiële tegemoetkoming geven voor beschermende maatregelen of funderingsherstel (afhankelijk van gangbare criteria).

V: Als we niet weten hoe de fundering is, hoe redden we dan onze boerderij?

A: Op de eerste plaats moet u (laten) uitzoeken hoe de boerderij is gefundeerd. Op grond daarvan kunt u verder beslissen wat te doen. Het waterschap kan adviseren over maatregelen ter bescherming van de fundering. Voordeel is dat in dit gebied de peilen voorlopig niet dalen en er geen sprake is van veel bodemdaling.

V: Waarom is er 7 jaar nog niets aan de plannen gedaan? Waterschap is er toch ook voor ons? Hoe zit het met mijn pand?

A: Door allerlei vertraging in andere polders, met name Oud-Kamerik en Kamerik, kent de uitvoering van het watergebiedsplan sterke vertraging. In dit gebied hadden we enkele jaren geleden al aan de slag willen zijn. We nemen nog steeds verantwoordelijkheid, maar we kijken nu weer meer naar de eigen verantwoordelijkheid van het gebied.

Als uw pand op houten funderingspalen staat en die aan de bovenzijde al droog staan dan is al een onomkeerbaar proces van schade ingetreden. Extra schade moet zo veel mogelijk worden voorkomen en op zekere termijn (moeilijk te voorspellen) moet de fundering worden vernieuwd. Dit is uw eigen verantwoordelijkheid.

We gaan het peil in het gebied mee laten zakken met de bodemdaling. Als uw fundering nu nog niet droog staat kan dat in de toekomst wel gebeuren. Dit dient u zelf in de gaten te houden. Het waterschap kun u daarbij wel adviseren.

V: Wat is de reden dat die kostenoverschrijding zo groot is? Want je maakt een plan, en hoe loopt dat stuk?

A: We hebben geprobeerd om over elke maatregel (en dat waren er heel veel) op vrijwillige basis afspraken te maken met (grond)eigenaren. Dat kostte heel veel tijd en leidde vaak tot extra wensen. Je ziet ook dat de laatste in de rij hogere eisen gaat stellen omdat hij een zekere machtspositie heeft. Daar willen we van af. In de toekomst zullen we op een gegeven moment meer gebruik maken van middelen om dwang uit te voeren. Verder hebben we kosten, op grond van normbedragen, vaak te laag geraamd. Vanuit het waterschap zelf kwamen in de loop van de tijd ook nog de nodige extra wensen. De hoge extra kosten hebben mede geleid tot een extern onderzoek bij het waterschap. Op diverse plekken binnen het waterschap zijn nieuwe personen gekomen.

V: Probleem is dat waterschap nu zegt dat de mensen zelf initiatief moeten nemen. Twee jaar terug afkalking dmv baggeren gemeld. Steeds afgehandeld met briefje en niets aan te doen. Is het dan vreemd dat we het waterschap niet meer vertrouwen. Is te merken dat er steeds weerstand komt. We moeten het zelf regelen en het waterschap doet niets. Vroeger had je waterschapsmensen in het veld die wisten van het wel en wee, en nu staan die machteloos door wat het bestuur vaststelt. Grote groepen die samen moeten komen voordat er wat gebeurt, maar er wordt niet geluisterd naar de mensen.

A: Het waterschap is een democratische overheid en intussen een grote organisatie geworden. Dat heeft zijn voor- en nadelen. De afstand met het gebied is inderdaad groter geworden. We doen ons best om zo veel mogelijk in het gebied te zijn en naar inwoners te luisteren.

V: Zo'n grote organisatie werkt niet efficiënt.

A: Het kan nooit zo efficiënt als op uw eigen bedrijf. Bij het waterschap hebben we nou eenmaal te maken met veel – democratische – procedures en zorgvuldige afwegingen. Dat kost tijd en is voor het gebied niet altijd inzichtelijk.

V: Ik sluit me bij voorgaande aan. Nadeel van waterschap is de lange periodes van nadenken en uitvoeren. Men moet veel handiger worden in het snel opstellen van plannen en die snel uitvoeren.

A: Het watergebiedsplan is weliswaar zeven jaar geleden vastgesteld. maar uitvoering loopt in dit gebied loopt slechts enkele jaren achter (was pas later aan de beurt). Het klopt dat de snelheid van handelen van het waterschap omhoog moet.

-- PAUZE --

V: Hoe zit het met de nieuwe Keur?

A: Het waterschap is bezig met een nieuwe Keur: Uitgangspunt is: 'u mag iets (doen/aanleggen), tenzij dit voor problemen zorgt in het watersysteem.' Dit moet leiden tot minder aanvragen voor vergunning. Nu moet standaard voor veel zaken vergunning worden aangevraagd. Dit leidt tot veel werk.

V: Er is de laatste jaren flink bezuinigd / versoberd. Is niet terug te zien aan de heffingen.
A: De heffing zijn de laatste jaren niet veel gestegen. We hopen ook de komende jaren de tariefstijging beperkt te houden. Het waterschap moet mee betalen aan het hoogwaterbeschermingsprogramma (verhoging van dijken langs o.a. de grote rivieren). Wel hebben we de toedelingverordeningen aangepast voor onbebouwd (wegen).

Werkwijze waterschap

V: Aanpak van het waterschap moet veranderen anders gaat niet goed komen. Mannen in veld moeten meer kunnen handelen en de juiste (gebieds)kennis hebben. Mannen in veld en mannen woordvoerders hier hebben beide beste met ons voor, maar belangen liggen anders.

A: Het waterschap heeft veel (gebieds)kennis in huis, maar we roepen ook regelmatig hulp in van externe ingenieursbureaus en soms van andere waterschappen (b.v. van waterschap Rivierenland voor dijkverzwaring). Het waterschap heeft ook een eigen ingenieursbureau met veel kennis. Zij moeten hun aandacht wel verdelen over veel thema's. Ook hebben wij een onderzoeker (promovendus) in huis op het onderwerp 'veenweide'. Voor onderzoek en beoordeling van fundering huren we specialisten in van een onafhankelijk adviesbureau.

V: Agrariërs hebben veel meer te maken met plannen waterschap dan overige inwoners. De berekeningen moeten goed zijn, computermodellen geven niet altijd de goede uitkomst.

A: Agrariërs hebben inderdaad veel grotere oppervlakken en zijn voor hun bedrijfsvoering afhankelijk van het waterbeheer. Voor anderen telt vooral de toestand van hun bebouwing/fundering. De resultaten van de computermodellen vergelijken wij altijd met de praktijksituatie, waardoor we tot vrij goede voorspellingen kunnen komen over het effect van maatregelen en neerslagomstandigheden op het watersysteem.

V: Wat er is gedaan aan de wateroverlast eind vorig jaar was absoluut geen voorbeeld van efficiëntie, het ene mannetje zet iets open, het ander draait hem dicht, misschien hadden we kunnen voormalen?

A: In oktober vorig jaar viel er in één etmaal circa 80 millimeter. Dat was zeer uitzonderlijk. In de dagen daarna viel er nog meer neerslag. Het watersysteem is zo ontworpen dat het 15 mm neerslag per etmaal afvoeren. Meer afvoercapaciteit zou tot onacceptabel hoge kosten leiden (in relatie tot het aantal keren dat dit nodig is). Juist in extreme omstandigheden komen zaken aan het licht die je onder normale omstandigheden niet ziet. We hebben er van geleerd en zullen het watersysteem en onze aanpak verbeteren.

Uit berekeningen is gebleken dat 'voormalen' bij deze extreme gebeurtenis niet veel had uitgehaald. Hoogstens was het water een dag eerder weer op het gewenste peil geweest.

Opmerking: Het waterschap krijgt een pluim dat ze in het gebied komen kijken en horen wat wij hier te zeggen hebben. Hier leren wij met z'n allen van.

V: Kan een peilbesluit tussentijds aangepast worden?

A: Ja dat kan, een partiële peilherziening. Is een aparte procedure voor nodig, met inspraak. Het gebied kan er om verzoeken.

V: Het afkalven van de oevers, ligt dat aan muskusratten, kreeftjes of mogelijk te diep baggeren?

A: Afkalving van oevers kan vele oorzaken hebben. Is vaak een samenspel van factoren. Als er niet goed (te diep/breed) wordt gebaggerd dan kan dit ook tot zwakkere oevers leiden. Het waterschap gaat evalueren of en hoe vaak dit daadwerkelijk is opgetreden de laatste jaren. Misschien gaan we het baggeren van de watergangen van het waterschap meer uitbesteden aan de boeren in het gebied (die altijd al hun eigen sloten deden).

Hoe verder

- In het gebied gaan we de komende jaren aan de slag met de uitvoering van maatregelen die nog overblijven na de hele versoberingsslag.
- Voor verdere vragen kunt u altijd contact opnemen met de projectbeheerder Peter Hesen (06-15068420, hesen.plgm@hdsr.nl)
- Er komt een verslag van deze avond op de site van het waterschap te staan.
- In de nieuwsbrief Kamerik-Kockengen, die dit keer aan alle inwoners van de polders wordt toegestuurd, staat een kort verslag van de avond met verwijzing naar meer informatie op de website: www.hdsr.nl.
Normaal ontvangen alleen abonnees deze nieuwsbrief. Iedereen kan zich abonneren via aanmelding op de site (kijk onder 'plannen en projecten/watergebiedsplannen').
- Geïnteresseerden kunnen zich inschrijven op de elektronische nieuwsbrief speciaal voor agrariërs: @grariër.

Jan Kromwijk dankt iedereen voor de aanwezigheid en de inbreng.